

L' ART DEL PAGÉS

Secció d' agricultura pràctica

Una excursió per la finca del Sr. Fontanet de Sabadell.

Ab motiu de las freqüents anadas y tornadas á Sabadell per causa dels travalls preparatoris d' instalació de la primera «Caixa Rural» que á Catalunya 'l «Gremi de Pagesos» de dita ciutat y sa comarca se proposa establir en aquella part del Vallés pera bé de la classe agrícola, agarrutada per la falta de metálich y víctima de la usura pera poder atendre á las necessitats mes perentorias de las feynas del camp, aprofitárem tan galana invitació del aventatjat agricultor Sr. Fontanet, oferta desde 'l primer moment que ferem coneixensa ab ell, en sa hospitalaria casa.

Lo Sr. Fontanet no 's cansa may de probar y ho fá á ús y costum de bon pagés. Tot son secret está en remoure la terra, adobarla bé y gastarhi molts diners. Ab aquestos factors, la agricultura es lo que deu ser, una industria rural.

Aixís es com pot veure 's en la finca del Sr. Fontanet un tros de terra, d' una quartera de vinya (1,518 canas quadradas) plantada de *Jacquez* á 2 metres de distancia, al segon any de producció llevar rahims en tal abundancia que creu dit senyor s' hi cullirán 100 cargass de fruyt. Aquestos ceps están disposats pera completarhi 'l sistema Guyot, iniciat ja ab tan bon éxit, que fins hi están estrets. En idénticas condicions se trova altre vinya vehina, plantada de *Riparias* empeltadas de *Aramon*, donchs hi ha cepadas en las que s' hi contan per dotzenas los rahims. En dita finca, molt tacada per la filoxera, se notan ab sorpresa los dos vinyats citats, especialment lo de *Jacquez* de producció directa, que mes que vinya sembla un bosch de ceps, tal es la ufana y verdor que 's destacan en lo turó de que parlém, completament rublert d' espessa y negrenca pampollada. No es d' estranyar donchs que 'l Sr. Fontanet cregui

trovada la substitució ab los *Jacquez* de producció directa, y ab las *Riparias* pera porta-empelt, á pesar de ser lo terreno argilench, en la finca nomenada de ca 'N Roqueta.

Prop d' aquesta vegetació exhuberant hi ha 'l bójit ó cabrestant pera remoure 'l terreno á una fondaria de 60 centímetres, per medi de la arada número 10, sistema Ver-nette, de Beziers.

En dita finca hi ha camps d' experimentació pera distintas classes de cereals, facilitadas per l' enginyer agrónomo de la Provincia, D. Mariano Llofriu, entre los quals s' hi conta 'l blat d' Australia, que l' any passat doná magnífichs resultats.

Es lo Sr. Fontanet un propietari rural que viu entre 'ls terrossos, que dirigeix las operacions agrícolas de sos camps, en los que té probats diferents cultius, com los cirerers y codonyers, sense olvidar los tubercles, que com la patata, *pá del pobre* anomenat ab rahó per molts, poden substituhir á la vinya en cás forsós per la invasió filoxérica; previsió molt posada en ordre, per lo que pogués succehir ab la vinya americana.

La casta de patatas es la valenciana, blanca, de pasta fina y bonllevar, motius per los quals es molt apreciada pera taula.

Finalment, hem de fer menció dels viviers de ceps americans, castas hibridadas, *Secretary* y *Saint Sauveur*, tan de moda avuy, que juntament ab las anteriorment citadas, constituheixen la vanguardia del exércit permanent de substitució en dita finca. Aixís com lo *Saint Sauveur* no dona apenas cap rahim, lo Sr. Fontanet confia en lo *Secretary* pera carregarne. Lo gust amoscatellat d' aquest y l' esser primerench, lo fan apropósit pera la plassa, com á fruyt de postre, segons ohirem de dit senyor.

Poquíssimas varen ser las tacas de *mildiu* que poguerem trovar; sens dupte per los excessius cuydados prodigats als ceps de la finca que 'ns ocupa, podent convince'ns d' aixó las continuas esquitxadas de sulfat de coure (2 per 100) ab cals, aplicadas ab lo pulverisador, sistema Daunis de Sabadell, únich que usa 'l Sr. Fontanet, per creure 'l lo mes práctic per ruixar la vinya y també lo Sr. Vilarrubias, president del Gremi, qui 'ns hi acompanyá.

Tal es, á vol d' aucell, la impresió que, en la tarde del dia 10 del mes que som, nos va fer la finca de D. Joan Fontanet de Sabadell, per lo simple cop d' ull de nostra rapidíssima excursió agrícola.

FRANCISCO X. TOBELLA.

Clorosis (grogor) dels ceps.

La munió de vinyas que en lo present any se vehuen invadidas per la clorosis y que es causa de justa alarma pera 'ls viticultors, fa que creyém de suma oportunitat publicar avuy lo que sobre la grogor dels pámpols, diu lo Sr. D. Nicolau García, conegut ja dels lectors de L' ART DEL PAGÉS, per los escrits que han precedit al present, sobre las que atacan al cep en la Provincia de Gerona.

Clorosis.

Aquesta malura tan coneguda avuy per los viticultors se manifesta en las plantas per la decoloració ó esgroguehiment de las fullas, consecuencia de la falta de clorofila ó substancia verda. Prové de la paraula grega *chloros* que vol dir groch.

Per mes que l' objecte principal d' aquest article siga indicar als agricultors los tractaments que pera combatre lo mal que 'ns ocupa deuen practicar, farém avans algunas consideracions en lo tocant á las causas á que es degut.

Pera molts, la clorosis ó grogor observada en las vinyas es deguda única y exclusivament á falta en lo terreno de la cantitat de ferro necessaria pera la vegetació d' aquestas plantas; aquesta suposició, no obstant, no pot admetre 's en absolut, donchs que nombrosas observacions han fet veure que la clorosis se presenta molt sovint en terras que contenen cantitats notables de ferro, aixís com també que en aquestas mateixas terras la malura s' ha vensut ab la aplicació de sulfat de ferro (caparrosa verda).

Los que atribuheixen com causa única de la clorosis la falta de ferro en lo terreno, se fundan principalment en que la malura no es general que se presenti en los terrenos rojenchs, però tal manera de pensar no la creyém molt acertada, tota vegada que análsis minuciosos han fet veure que las terras rojencas no contenen mes ferro que las d' altre coloració, aixís com també que las cendras de part de vinyas cultivadas en terras rojas son á vegadas menos

ricas en ferro que las cendras procedents de las mateixas parts de vinyas cultivadas en altre terreno.

Per altres, la clorosis es deguda á causas físicas especials; falta ó sobra d' humitat, compacitat del terreno, temperatura, etc. Per lo que toca á la última causa indicada es indubtable que deu exercir la seva acció, tota vegada que segons estudis fets per A. Gris la clorofila ó materia verda de las plantas no 's produheix quan hi ha una temperatura de 10 graus sota zero ni quan aquesta passa de 36 graus sobre zero. La claror també ha de exercir sa influencia, donchs la materia verda es ben sabut que no se produheix á las foscas ó en la obscuritat.

Per últim, hi ha opinions que atribuixen la clorosis á causas fisiológicas, aixó es, nascudas de la mateixa planta, la qual apesar de tenir en lo terreno tots los elements necessaris á sa nutrició, no se trova en condicions de poder assimilarlos; aquesta clorosis l' anomenan *constitucional*. La clorosis resultant per massa absorció de materias nutritivas de que en un estudi especial parla Mr. Joulie, anomenada *clorosis per plétora* perteneix á aqueixa agrupació.

Sense que intentém entrar á veure 'l grau de veritat que cada una de las opinions emesas pot tenir, suposant que al fêrho aixís nos sortiriam dels límits trassats al present article, sentém desde luego que la clorosis no pot ser deguda de cap manera á una causa única, sino á varias de las exposadas, que en ocasions poden arribar á obrar simultáneament: quinas causas d' ordre físich, químic y fisiológich promouhen lo desarrollo de la clorosis, ho proban numerosas observacions fetas per viticultors.

Fundats en aquestas observacions dirém que la clorosis pot ser deguda:

1.er A la falta d' equilibri entre la oposició dels órgans exteriors de la planta y las arrels, consecuencia del desigual escalfament de la atmósfera y lo terreno; per aixó en las terras tovas y en las argilosas y humidas en las que la escalfor hi penetra difícilment, y per consegüent las arrels tardan en apareixer, es molt general, observar la clorosis al principi de la vegetació, desapareixent quan la planta se trova provehida de sos órgans subterranis. Las experiencias fetas ab lo fi de favorir l' escalfament del terreno (drenatge-cubrir la superficie del terreno ab carbó, terra roja, etc.,) han fet desapareixer la clorosis produhida per aquesta causa.

2.^{on} Encara que 'l ferro y los demás elements necessaris pera la nutrició de la planta estigan reunits en lo terreno en quantitats suficientment proporcionals de sas necessitats, no sempre se trovan en estat assimilable, ja siga per son grau excessiu de dilució ó concentració; en tal cas, es indubtable que haurá de manifestarse la clorosis, y los medis de que allavors deurá ferse ús pera combátrela, han de tendir á fer fàcilment assimilables aquestos principis que se trovan en estat inerte pera las plantas.

3.er La ausencia ó insuficiencia en un terreno del ferronecessari pera la vegetació, provoca la clorosis y es en aquestos casos quan los tractaments de sulfat de ferro produheixen excelents resultats, segons han pogut comprobarho numerosos fets observats.

4.^{rt} Certas plantas que se desenvolpan normalment en condicions determinadas, no poden ferho en altrás situacions, y en aquet cas com consecuencia de la perturbació de las funcions de nutrició, la clorosis se manifesta clarament al exterior. Aquesta classe de clorosis es difícil de combatir, y deu evitarse sempre fent una bona elecció del porta-empelt americá empleat pera la replantació.

5.^{nt} Las invasions de mildiu, oidium, etc., impedeixen á la planta elaborar los principis nutritius en las degudas condicions, resultant d' aixó que 'ls materials de reserva no s' acumulan en sos teixits parenquimatosos; per aixó las vinyas atacadas d' aquestas maluras apareixen ab una vegetació esllanguida, cloróticas; al any següent la clorosis produhida per aquesta causa encara que per si sola no ocasioni los danys de las anteriors, pot obrar simultàneamente ab ells y comprometre la vida del cep. Los tractaments recomanats contra aquestas maluras sempre que se practiquin en épocas oportunas, permeterán á la planta arribar á son desenvollop normal en bonas condicions, y per lo tant desapareixerá ab aixó la causa del mal que 'ns ocupa.

6.^é Clorosis de la mateixa naturalesa que la anterior pot també presentarse á consecuencia d' una mala situació dels canals conductors de sava per mala soldadura del empelt.

Veyém, per consegüent, que las causas que produheixen la clorosis perteneixen á ordres diferents, no tenint per lo tant res d' estrany que en molts casos l' empleo del sulfat de ferro no haja donat los bons resultats que eran d' es-

perar. Lo sulfat de ferro empleat en aquells terrenos en que no hi ha ferro, ó si n' hi ha no hi está ab una forma assimilable ni en cantitat suficient per atendre las necessitats de la planta, es d' eficacia real contra la clorosis.

Es una equivocació molt usual en los pagesos creure que sols en los terrenos calcínals pot apareixer la clorosis; en aixó es general que s' observi, però molts exemples podriam citar de terrenos arenosos en los que la malura se presenta molt sovint, y se combat eficazment ab lo sulfat de ferro; la insuficiencia d' aquest element en aquestas terras es á vegadas marcada, y per consegüent, res d' estrany té que la clorosis se presenti y siga vensuda ab la aplicació del sulfat de ferro.

Indiquém ara en quinas épocas y en quina forma deu emplearse 'l sulfat de ferro.

(Acabarà.)

Secció de noticias agrícolas.

Bon regalo —En los aparadors de don Pere Llibre, carrer de Fernando, ha estat exposat lo pendó que l' Excelentíssim senyor don Evaristo Arnús ha costejat pera la societat «Foment de la Agricultura de Badalona», en compliment de la oferta feta al tancar-se 'l Concurs-exhibició vitícola celebrat en lo mes de Mars últim per dit Foment.

Dit pendó es rich y d' excelent gust y ha sigut confeccionat en los tallers del brodador don Joan Medina, sobre felpa de la fàbrica de don Benet Malvehí, segons dibuix del senyor Pellicer Montseny.

Demá á las 5 de la tarde será rebut per los sócis en la estació del Carril, ahont lo portará la Directiva, desde Barcelona, y será trasladat ab música al local de la Asso-ciació.

Centre Agrícola del Panadés.—Pera conmemorar, com de costum, la fundació d' esta Societat (any XV de sa ins-tauració), honrant la virtut; premiant lo mérit; encoratjant

la constancia y galardonor el treball, lo Centre agrícola del Pandés, aprofitant la circumstancia de celebrarse en los darrers dias d' Agost y primers de Septiembre la Festa Major de Vilafranca del Panadés, celebrará com fá anyalment un concurs, al qual crida als pagesos especialment, y en general á tots aquells que directa ó indirectament se dedican al conreu de la terra.

Los aspirants á premi haurán de dirigir los memoriales al Srs. President ó Secretari del Centre Agrícola, avans de las 12 del dia 23 d' Agost. La distribució se verificará lo 1.er de Septiembre vinent.

Foment de la Agricultura, de Badalona —Aquesta Societat, invitada per lo «Gremi de Pagesos de Sabadell y sa comarca,» en sessió del diumenje últim, acordá assistir al acte inaugural de la «Caixa Rural» de Sabadell, havent nombrat pera portar lo nou pendó, al Excm. Sr. Alcalde de Badalona, al President del «Foment de la Agricultura» d' aquesta Vila y al Director de L' ART DEL PAGÉS, sóci de mérit d' aquell.

Gremi de Pagesos de Sabadell y sa Comarca —En Junta general d' associats y delegats de la rodalia, celebrada 'l diumenje passat en lo «Foment Mercantil, Industrial y Agrícola» de Sabadell, s' aprobá lo Reglament per lo qual deu regirse la Associació, ultimantse alguns detalls pera la cabalgada agrícola, que 's fará lo diumenje, dia 3, del propvinent mes d' Agost, la qual s' organisarà al davant de la estació del Carril, á la arribada del tren de dos quarts de tres de la tarde, hora en que deuen baixar á Sabadell algunas personas convidadas pera formar part de la Comitiva, quina 's dirigirá cap al «Foment» pera disoldre's á la Plassa de la casa de la Ciutat.

Formarán la cabalgada diferents carros ab atributs de la pagesía, varias eynas pera la agricultura, y diversas collas de segadors, batadors y bremadors, lo carro-matoalegórích del «Gremi de Pagesos» y la agrupació de sócis d' aquest y demés personas convidadas.

Lo diumenje vinent, dia 27, á las 9 del matí, tornarà á haverhi reunió general pera sometre á la aprobació dels associats y delegats, lo Reglament de la «Caixa Rural» que

deu inaugurarse 'l dia de la cabalgada agrícola anunciada, la qual te per objecte dignificar ostensiblement la fundació del crèdit territorial en Sabadell y sa Comarca.

Nombrament.—Lo Senyor Marqués d' Aguilar, diputat á Corts per lo districte d' Olot, ha sigut nombrat director general d' Agricultura, segons vegém en la *Gaceta* del dia 13.

Mercats, firas y cullitas.

Badalona —Aquest any se trovan garberas (21 garba) que no donan mes de 5 cuartans de grá, en lloch de 12 que n' havian donat altres anys.

Per l' aspecte de las garbas, cualsevol s' hi hauria enganyat, donchs rajan menos del que semblava. La palla si que será abundant, no aixís lo grá que será escás relativament.

Desde l' endemá de Sant Pere que no ha parat de batre, á 7 rals la garbera, la máquina-Hornsby, facilitada al «Foment de la Agricultura» d' aquesta Vila, per la casa dels Srs. Moratona, Genis y Bureau; quedant tothom molt satisfet de la bona feyna que fa y especialment quant se li donan las garbas ben secas.

Continua situada á la Cinia de 'N Pujol prop la carretera.

Balaguer.—Escriuhen de Balaguer que la cullita de cereals se pot tenir per satisfactoria, donchs los rendiments han resultat bastants.

Las vinyas presentan aspecte inmillorable, essent sulfatadas algunas d' ellas.

La cullita del cánem no será tant bona com s' esperava. Efecte d' accidents atmosfèrichs, han quedat las plantacions de dit téxtil, raquítics é irregulars.

Espluga de Francolí.—La cullita de blat ha sigut en cantitat inferior á la que s' esperava, si bé superant en calitat á la d' altres anys, succehint lo mateix en tota classe de llegums.

Valls.—La cullita de cereals ha sigut bona, especialment en los camps de secá. S' ha fet la segona sulfatada de las vinyas. La avellana se presenta abundant.